

BETÁK NORBERT

KÖZÉPISKOLAI SZAKMAI TAPASZTALATSZERZÉS – HASZNOS VAGY HASZONTALAN?

A megfelelő szakmai gyakorlat megszerzésének nélkülözhetetlensége nem új keletű követelménye a folyamatos megújulásra hivatott (közép)iskolai oktatásnak. Pusztán a racionalitás mérév talaján lépkedvén is be kell látni, hogy nem a művileg kialakított tantermi közeg formálja majd az embert szakemberré, a laikust hozzáértő szakértővé s akár elhivatott és beavatott művelőjévé választott szakterületének. Nem a hallgatás, hanem a párbeszéd, nem a szemlélés, hanem a ténykedés és nem a tapasztalat hiánya, hanem maga az empiria teszi gazdagabbá az oktatást. Kiváltképp igaz ez egy szakközépiskolai vagy szakiskolai képzést biztosító intézmény esetében. Mégis megújult és dinamikus felfogást igényel az a fajta szemléleti megközelítés, mely képes teret bocsátani az átfogó szakmai és személyes fejlődésnek. Felértékelődött a szakképzés. Ez főképp azon radikális gyorsasággal végbeménő technikai-társadalmi változásoknak köszönhető, melyek nagy részét mindannyian tapasztalhatjuk. Kialakult egy ún. életviteli szemlélet, mely a környezetünket sújtó rohamos változások és átalakulások egyik eredménye. Elkezdtük használni a „rohanó világ” kifejezést mint egyfajta tömörített jellemzését a körülöttünk lezajló, gyors léptű haladásnak. Az oktató-nevelő folyamatokban szerepet vállalókra igen fontos kérdések eldöntése hárul. Ezek megalapozhatják, ugyanakkor módosíthatják is az adott (szak)középiskola arculatát. Talán a legegyszerűbb lenne azt feltételezni, hogy az elméleti oktatás és a gyakorlati tapasztalatszerzés közti arányok variálásával tudjuk elérni a kívánt iskolajelleget, imázst.

Ám ez sokkal összetettebb probléma, főleg mivel szem előtt kell tartanunk a különféle, iskolák működését szabályozó törvényeket, az állami kerettanterv által megszabott korlátokat,

sőt ide sorolhatnánk az óraszámok eloszlására vonatkozó szabályokat is (beleértve a pedagógiai alkalmazottak kvalifikációját szabályozó rendeleteket). Mindemellett számos olyan tényező léphet még képbe, melyek a szakképzést biztosító intézmény lehetőségeit befolyásolhatják. Ilyenek főképp az adott iskola szervezésében fellelhető ipari-gazdasági adottságok és az iskolai együttműködést támogató vállalati filozófia. Ezek hiánya nagy mértékben nehezíti meg az oktató-nevelő intézmény fennmaradását, s ugyanakkor megkérdőjelezi annak létjogosultságát.

Mindezen túl létezik nagyon sok olyan lehetőség, mely részben, de akár nagyobb mértékben is biztosítani tudja a szakképzés minőségének fenntartását, illetve javítását. Itt az olyan nemzetközi pályázatok, diákutaztatási programok vagy akár építő-fejlesztő projektek széleskörű tárházára gondolok, melyek kellő potenciált nyújthatnak az iskolán belüli vagy akár azon kívüli tevékenységek felvirágoztatására. A dinamikus fejlődés képességét nyújtó oktatási intézmény nem megfélemedezik ezekről, hanem saját arculatához mérten válogat közülük, majd él az általuk biztosított lehetőségekkel. A cél nem a mennyiség, hanem a minőség biztosítása, az eszköz pedig nem a megfontolatlanság, hanem az ésszerű és konstruktív döntés, valamint az azt követő cselekvés.

Az együttműködés a kulcsszó, melyet nemcsak hangoztatni, hanem egyre intenzívebben gyakorolni is kell. A kooperáció bármely formája ugyanis a javát szolgálhatja az iskola (fel)épülésének. Legyen szó cégekkel vagy más oktatási intézményekkel való együttműködésről, diák-diák közti építő kollaborációról, vagy az elhivatott és elszánt tanár nemzetközi kitekintéséről – tapasztalatszerzéséről. Más és

más formákat ölthet az a fajta egyéni vagy csoportos élmény- és tudásgyarapító tevékenység, mely az iskolában zajló munka minőségbeli javításáért is felelős lehet.

Említenék egy jó gyakorlatnak bizonyuló példát, mely szakközépiskolai diákok gyakornoki programját volt hivatott biztosítani. A tavalyi iskolaévben indult „2015 – a külhoni magyar szakképzés éve” programról van szó, mely megérte folytatását az idei évben is. Kiváló lehetőséget biztosított ezáltal az olyan diákok gyakorlati képzésben való részvételére, akik szakközépiskolai éveik alatt nagyon kevés esélyt kapnak a valódi gyakorlatszerzésre. Mindemellett megtapasztalhatták a hasonló szakterületű iskola kínálatát, és az ott folyó oktató-nevelő munkát is saját bőrükön tapasztalhatták. Az iskolán történő gyakorlati képzés mellett a gyárlátogatások tették életközelibbé a néha absztraktnak és látszólag nem hasznosíthatónak tűnő szakmai ismereteket. Köszönetünket fejezzük ki a debreceni Szent József Gimnázium és Szakközépiskolának, amiért immár másodjára is vállalta a programban való részvételt, s biztosította ezáltal a megfelelő, minőségi szakképzést és az azt körülölelő feltételek kialakítását.

Nem elhanyagolható területet érintettem a fent leírtakban. Az iskola saját feladatának kell, hogy tekintse a tanárai és diákjai számára elérhető lehetőségek bővítését, gyarapítását. Az így összegyűjtött szakértelem, tudás, jártasság, de nevezhetnénk akár tapasztalatnak is, szerves részét képezheti a napjainkban oly gyakran emlegetett iskolai minőségbiztosítási rendszernek. Hiszen bár az információ korszakaról és társadalmáról beszélhetünk manapság, viszont a tapasztalat időszaka is elérkezett, s ez teszi igazán teljessé és fenntarthatóvá az információn alapuló világ működését.